

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

LAUSUNTO

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö päivitetyn pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen luonnoksesta. (VN/18671/2022-SM-14).

Olemme tutustuneet lausunnolla olleeseen aineistoon, jonka perusteella Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos kehottaa huomioimaan jatkovalmistelussa seuraavat asiakohdat.

1. Suunnitteluohjeen asema

Huomio:

- Uuden toimintavalmiusohjeen asema normihierarkiassa.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Toimintavalmiusohjeessa tulee selkeästi todeta, että se ei ole pelastustoimea velvoittava asiakirja, vaan toimintavalmiuden suunnitteluohje tukee hyvinvointialueita pelastustoimen palvelutason suunnittelussa, järjestämisessä ja mitoittamisessa, eikä esimerkiksi aluehallintovirasto voi pitää sitä valvontatyössään suoraan velvoittavana asiakirjana.

2. Vaikutusten arviointi

Huomio:

- Luonnoksesta puuttuu vaikutustenarviointi

Esitys otettavaksi huomioon:

- Uudelle toimintavalmiuden suunnitteluohjeelle on laadittava vaikutustenarviointi ennen sen voimaansaattamista

3. Toimintavalmiussuunnitelma (kohta 3.2.1)

Huomio:

- Toimintavalmiussuunnitelma on päällekkäinen ja perusteeton vaatimus palvelutasopäätöksen, sen liitteinä olevan eri riskianalyysien, toimintaympäristöanalyysin ja monen muun suunnitelman tai ohjeen kanssa. Lisäksi valmiuslain (1552/2011) edellyttämässä valmiussuunnitelmassa on samoja elementtejä mitä toimintavalmiussuunnitelmalla tavoitellaan.
- Asetus palvelutasopäätöksestä (1225/2022) 8 § antaa yhdessä Sisäministeriön asetuksen pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) kanssa riittävän säädöspohjan päättää pelastustoiminnan toimintavalmiudesta. Niiden perusteella pelastuslaitoksilta edellytetään jo tällä hetkellä muun muassa seuraavia ohjeita ja suunnitelmia; johtamisohje, johtokeskus- ja tilannekeskusohje, hälytysohje ja ohje valmiuden säätelystä eri turvallisuustilanteissa.
- Toimintavalmiussuunnitelmalla ei ole normiperustetta, koska samasta asiasta säädetään ja päätetään jo ylemmän tason säädöksiä perusteella. Näitä ovat; pelastuslain (379/2011) 27 § ja lain pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) 6 § ja asetuksessa pelastustoimen palvelutasopäätöksestä (1225/2022) 8 §.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Vaatimus toimintavalmiussuunnitelmasta on perusteeton päällekkäinen normihierarkian vastainen vaatimus, ja se on siksi poistettava ohjeesta.

4. Pelastusryhmää ei enää lähipalveluna?

Huomio:

- Uusi toimintavalmiuden suunnitteluohje takaa pelastustoimen pysyvän lähipalveluna ensimmäisen yksikön osalla. Luonnoksessa edellytetään, että ensimmäisen yksikön osalla *”toimintavalmiuden suunnittelu tehdään 100 % tavoittavuuden mukaisesti”*. Huomioitavaksi, että vastaavaa vaatimusta ei ole kirjattu pelastusryhmän tai pelastusjoukkueen osalle.
- Vastaavasti pelastusryhmän ja pelastusjoukkueen toimintavalmiuden toteuman seurannassa minimivaatimus on tavoittaa 80 % tehtävistä vaatimusajassa. Vaatimusajat ovat hyvinvointialueittain kunkin riskiluokan ruuduissa yhteensä.

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

- Edellisen johdosta on mahdollista syntyä tilanne, jossa reuna-alueelle ei ole tarpeen suunnitella pelastusryhmiä ollenkaan. Hyvinvointialue savuttaa pelastusryhmältä vaaditun 80 % vaatimuksen hoitamalla pelkäästään suurimpien taajamien hälytystehtävät vaatimusten mukaisessa ajassa. Tämä saattaa vaarantaa yhdenvertaisten palvelujen toteutumisen.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Pyydetään kiinnittämään huomiota muodostuvaan tilanteeseen.

5. Toimintavalmiusajat

Huomio:

- Luonnoksessa edellytetään esimerkiksi I-riskialueella ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan vaatimukseksi 6 minuuttia ja pelastusryhmälle 9 minuuttia.
- Perustelumuistiossa ei ole esitetty vaatimukselle numeraalista tukea ("*toteutuneista tehtävistä ei ole löydetävissä mitään erityistä minuuttirajaa, jonka jälkeen vahinkojen määrä kasvaisi erityisen paljon*") ja voidaan olettaa että 6 minuutin vaatimus perustuukin vanhaan tulkintaan. On perusteltua huomioida, että edellisen toimintavalmiusohjeen aikaisen tulkinnan jälkeen on tapahtunut paljon turvallisuuden vaikuttavia muutoksia, esimerkiksi rakennuspalojen määrän merkittävä vähentyminen, paloturvallisuustekniikka on kehittynyt, rakennusmateriaalit muuttuneet, valvontatoiminnan laatu on parantunut ja autokannan kehittyneet turvalaitteet ovat vähentäneet henkilövahinkoja liikenneonnettomuuksissa.
- Sisäministeriön ohjeen 28:2023 mukaan savusukellusta ei kuitenkaan voida aloittaa ennen kuin koko pelastusryhmä (suojapari) on kohteessa (vaatimus 9 min), joten perustelu vanhalta 6 minuutin vaatimukselta putoaa osin pois.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Toimintavalmiusaikojen vaatimukset on tarkasteltava uudelleen ja niille on osoitettava tutkimukselliset perusteet. Tämä koskee kaikkia riskialueita ja niille ohjeessa määritellyjä toimintavalmiusaikavaatimuksia.
- Kokonaisuus on huomioitava vaikutustenarvioinnissa.

6. Kohonneen onnettomuuspotentiaalnin onnettomuudet (KoPPO) (kohta 4.1.1)

Huomio:

- Luonnoksen mukaan KoPPO onnettomuuksien *”toteuman arvioinnissa tarkastellaan kaikkia niitä A- tai B kiireellisiä pelastustoimen tehtäviä, joissa alkuperäisen riskiarvion mukaan olisi voinut olla tarvetta kiireelliselle pelastustoiminnalle”*. Kirjaus jättää aineistoon varmuudella väärin tehtyyn riskiarvioon perustuvia tehtäviä, osa jopa ilkeästi tehtyjä hätäilmoituksia. Erica riskinarvio voi muuttua hätäpuhelun aikana useasti lisätietojen ja hätäkeskuspäivystäjän toimien seurauksen, ja alkuvaiheessa kiireellisenä hälytetty tehtävä voi muuttua kiireettömäksi jo ennen kuin yksikkö on edes matkalla. Myös tehtävälaji saattaa muuttua, esim rakennuspalo voikin olla tarkastustehtävä tai päinvastoin.
- Lisäksi esitetyn luonnoksen perusteella KoPPO onnettomuuksiksi luetaan muun muassa kaikki A-B liikenneonnettomuudet, joihin on Prontoissa kirjattu henkilövahinkoja. (kuolleita, vakavasti loukkaantuneita tai lievästi loukkaantuneita).
- Aikaisemmin pelastuslaitosten riskianalyysiryhmässä liikenneonnettomuudet on huomioitu syvennetyn ruutuaineiston tarkastelussa riskilukua nostavina onnettomuuksina, vain jos niissä on aiheutunut vakavia henkilövahinkona tai kuolleita.
- Liikenneonnettomuudet yksistään hallitsevat pelastustoimen kiireellisiä tehtäviä yli 55% osuudella. Edelleen KoPPO onnettomuusvahinkojen määrään tulkintatavoilla on merkittävä vaikutus tehtävämäärän massan suhteen. Esimerkiksi vuoden 2023 aikana Prontoon on kirjattu 10391kpl A-B liikenneonnettomuutta, joissa
 - lievästi loukkaantuneita henkilöitä 3914 eri liikenneonnettomuudessa (38%)
 - Vakavasti loukkaantuneita 540 eri liikenneonnettomuudessa (5%)
 - Kuolleita 187 eri liikenneonnettomuudessa (2%)
- Prontoon määritelmä lievästi loukkaantunut henkilö on, jolla on *”vakavasti loukkaantuneeksi arvioituja vähäisempiä vammoja, jotka kuitenkin vaativat hoitoa sairaalan ensiavussa, onnettomuuspaikalla tai lääkärin vastaanotolla tai aiheuttavat sairauspoissaoloja”*
 - Pelastusviranomaisella ei voi olla mitään tosiasiallista keinoa arvioida henkilön loukkaantumisen astetta tehtäväpaikalla, eikä myöhemminkään koska se on salassa pidettävää terveystietoa (esimerkiksi sairauslomapäivien määrääminen tai lääkärivastaanotolla käyminen)
 - Nykyisen Pronto määritelmän mukaan pelastusviranomaisen arvio lievästä loukkaantumisesta on käytännössä lähes aina subjektiivinen arvio, eikä sitä voi pitää

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

KoPPo onnettomuuksien perusteena. Vaikka Pronton ohjetta muutettaisiin, esiintyy aineistossa ainakin 5 vuotta taaksepäin virheellistä tietoa.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Liikenneonnettomuuksien osalta tulisi huomioida vain ne liikenneonnettomuudet, joissa on tullut vakavia henkilövahinkoja.
- Samassa yhteydessä tulee huomioida Pronton loukkaantuneita koskevien määritelmien päivittäminen siten, että se on arvioitavissa luotettavasti pelastustoiminnan johtajan toimesta. Pelastusviranomaisen arvio sairaalahoidon tarpeesta tai sairauslomapäivien määrästä ei perustu muuta kuin hihasta vetoon, ja se ei ole tiedolla johtamista.
- KoPPO tehtävän kiireellisyys ja tehtävälaji tulee perustua pelastustoiminnanjohtajan arvioon, eikä hätäpuhelun riskinarvion alkuperäiseen versioon. Paitsi todellinen kiireellisyys, niin myös jopa tehtävälaji voi olla lopulta eri.

7. Riskiluvun määrittäminen / rakennustietokanta

Huomio:

- Nykyinen riskiruutuaineisto on jo osaltaan laadittu siten, ettei se tunnista kaikkien rakennusten kerrosalaa riskitasoa laskentaa. Viite tilastokeskuksen tuoteseloste toimeksiannolle 22H2824, jonka mukaan kerrosalaa määrittävään *"rakennuskantaan ei lueta maatalousrakennuksia, vapaa-ajanrakennuksia eikä "muuta rakennuksia" paitsi silloin, kun ko. rakennuksissa on asuttuja asuntoja tai toimitiloja."*
- Uudessa toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa on testien perusteella käytetty samaa rajausta.
- Tilanne on erityisen epäedullinen kaikille suomen maatalousvaltaisimmille hyvinvointialueille. Maaseudulla iso osa tehtävistä suuntautuu maatalouden rakennuksiin, ja vuosittain isommat yksittäiset onnettomuusvahingot muodostuvat usein maatalouden rakennuksissa, mutta riskit hajautuvat laajalle alueelle.
- Samaan aikaan kerrosalan perusteena oleva rakennuskanta huomioi kaikki tyhjillään olevat ja hylätyt kiinteistöjen kerrosalat taajamien keskustoissa, muttei yhtään maatalouden miljoonaluokan tuotantolaitoksia. Pelkästään Etelä-Pohjanmaalla on uusimman rakennustietokannan päivityksen mukaan 9190 maatalouden rakennusta (rakennusluokitus

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

2018/käyttötaparyhmä 14 maatalousrakennukset ja eläinsuojat), joka on yli 10% koko Etelä-Pohjanmaan rakennuskannasta.

- Maatalouden kiinteistöt sijoittuvat pääosin taajamien ulkopuolelle, joten tällä ei ole välttämättä merkitystä riskiluokkaan kaukana taajamien ulkopuolella muuta kuin yksittäistapauksissa, mutta taajamien välittömässä läheisyydessä (viereisten ruutujen vaikutus) tällä saattaisi olla riskiruutujen riskilukuun vaikutuksensa. Yksittäisiä ruutuja saattaa nousta riskiluokkaan III tai II. Riskiluokan II muodostumisen osalta asialla on merkityksensä myös rahoituksen näkökulmasta.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Maatalouden rakennukset tulee huomioida riskiluokkaa määrittävässä kerrosalassa.
- Samassa yhteydessä / samoin perustein tulee arvioida myös vapaa-ajan rakennusten huomioiminen kerrosala.

8. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden määrittäminen (kohta 5.1.1)

Huomio:

- Luonnoksen mukaan ” *Toimintavalmiuden suunnittelu tehdään 100 % tavoittavuuden mukaisesti siten, että toimintavalmiusaika määrittyy yksikön hälytyksen vastaanottamisen ja tilannepaikan saavuttamisen välisen ajan perusteella*”.
- Samaan asiayhteyteen kappaleessa 5.1.1 liittyen on kuitenkin kirjattu myös, että vaatimus on 50% tai 80% ja esimerkiksi kellonaikaan perustuvia painopisteyksiköitä voidaan käyttää.
- Ohjeen kirjaus tulee varmuudella aiheuttamaan tulkintaeroja pelastuslaitosten ja aluehallintovirastojen välillä. Miten pelastuslaitos osoittaa 100% vaatimuksen täyttymisen, ja toisaalta miten aluehallintovirasto valvoo sitä.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Käsitteet (suunnittelu 100% ja tavoite 50/80%) ovat keskenään ristiriidassa ja kirjauksen tulkintaa on selvennettävä.

9. Ensimmäisen yksikön käyttö itsenäisesti (kohta 6.1)

Huomio:

- Ensimmäisen yksikön (kärkiyksikkö) käytöstä itsenäisesti tehtäviin on kirjattu liian laveasti. Nykyisen kaltaisen kirjauksen johdosta tulee lähes varmuudella tulkintaerimielisyys aluehallintoviraston ja pelastuslaitoksen välille (vrt case Vantaa 2024 / Avin uhkasakko)
- Erican hälytysvasteet perustuvat tehtävälajiin ja sen sisällä erilaisiin kyvynarvioihin, ja esimerkiksi tehtävälaji 401 sisältää eri kyvynarvoja välillä 10-16, joihin kaikkiin on mahdollista rakentaa erilainen vaste.
- Esimerkiksi kyvynarvo xx tarkoittaa palaneen rakennuksen raunioiden jälkisammutusta ja kyvynarvo yy tarkoittaa nokipaloa. Ne ovat sellaisia selkeitä esimerkkejä, joista kärkiyksikön voidaan olettaa selviävän itsenäisesti, vaikka tehtävälaji olisikin 401b.
- Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen vaatimukset tulee riittävän selkeästi tunnistaa tilanteet, joissa osa hälytetyn muodostelman yksiköistä perutaan tarpeettomina ennen ne saavuttavat kohdetta. Tästä aiheutuu tilanteita, joissa jopa ensimmäisen vahvuudella kaksi toimivan yksikön, pelastusryhmän tai tätä suurempien muodostelmien osalta ei saavuteta asetettua tavoitetta pelastustoiminnan johtamiseen perustuen. Riittävä tehtävän vaatima toimintakyky on saavutettu jo ensimmäisenä kohteeseen saapuneen toimesta (esimerkiksi palomestari tai pelastuysikkö).

Esitys otettavaksi huomioon:

- Kärkiyksikön itsenäisesti hoitamista hälytystehtävistä tarvitaan yksityiskohtainen listaus, joka perustuu tehtävänkäsittelyohjeen tehtävälajeihin ja huomioi riskinarvioon muodostuvat erilaiset kyvynarvot.
- Ohjeen tulee tunnistaa muodostelmat ja tilanteet, joista yksiköitä on peruttu tarpeettomina.

10. Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika

Huomiot:

- Luonnokseen on kirjattu, että pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika tarkoittaa aikaa, joka päättyy, kun kohteeseen saapuu pelastusjoukkue, joka täyttää sille asetetut suorituskykyvaatimukset, ja jonka vahvuus on vähintään yhdeksän henkilöä (1+2+6).

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

- Tarkoittaako tämä yksiselitteisesti sitä, että P3 on saavuttava kohteeseen, eikä etäjohtaminen enää yksin riitä?

Esitys otettavaksi huomioon:

- Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikavaatimusta on täsmennettävä. Nykyisten käytänteiden valossa ohjeen tulee jättää mahdollisuus myös etäjohtamiselle. Joukkueenjohtajan osalta vaatimus olisi koko pinta-alallisesti laaja Suomi huomioiden täysin kohtuuton ja jopa mahdoton toteuttaa.

11. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden tarkastelujakso

Huomiot:

- Luonnoksessa ei ole määritelty mistä ajankohdasta tarkastelu aloitetaan. Tarkastelun lopputulos on todennäköisesti erilainen riippuen tarkasteluajankohdan aloituksesta
- Voi aiheuttaa aluehallintoviraston ja pelastuslaitoksen välille eri tulkinnan, kun toinen katsoo tilastoja kesästä (31.6) ja toinen joulusta (31.12) taaksepäin.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Ohjeessa tulee määrittää staattinen pysyvä tarkastelun alkuhetki. Esimerkiksi siten, että tarkastelu aloitetaan aina kalenterivuoden viimeisestä päivästä taaksepäin.

12. Ensimmäisen yksikön ja pelastusryhmän johtaminen

Huomio:

- Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen liite 2 mukaan ensimmäisellä yksiköllä (kärkiyksikkö) tulee olla sen toimintaa johtava henkilö.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Edellä mainitun perusteella uudessa toimintavalmiuden ohjeessa tulisi määrittää yksiselitteisesti ensimmäisen yksikön toimintaa johtavan sekä pelastusryhmän johtajan osaamisvaatimus ja linjata erikseen onko pelastajan koulutus tehtävään riittävä.
- Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos pitää erityisen tärkeänä, että pelastajan koulutus tunnustetaan riittäväksi osaamiseksi pelastusyksikön ja pelastusryhmän johtamiseen pelastustoiminnan tehtävissä. Tällä emme tarkoita madaltaa alipääallystövirkojen kelpoisuutta.

13. Toimintavalmiuseräaikakäsitteet liite 1

Huomio:

- Toimintavalmiuteen liittyvien aikamääreiden käsitteet ovat olennaisia ja toisinaan jopa muutamilla sekunneilla on palveluiden riittävän toteutumisen näkökulmasta merkitystä. Käsitteet tulee olla ehdottoman täsmällisiä.
- Esitetyssä kuvauksessa ajan kulumista kuvataan lineaarisena vaakasuuntaisena janana. Kuvauksessa osa asioista tapahtuu kuitenkin pystysuuntaisesti ja jää huomiotta toimintavalmiuserän vaakasuuntaisesta tarkastelusta. Esityksessä pystysuunnassa tapahtuvat asiat oletetaan tapahtuvan ilman viivettä, siis 0 sekunnin aikamääreessä, joka ei ole mahdollista.
- Ohjeesta ei käy selville, minkä toimintavalmiuseräkäsittelyn sisälle luetaan kuuluvaksi esimerkiksi:
 - Hätäpuhelinjonotusaika, jossa hätäpuhelu on saapunut Hätäkeskuslaitoksen järjestelmään, mutta siihen ei ole vielä vastattu. Ruuhkatilanteissa jonotusajan on mahdollista olla, ja on useiden vuosien tarkastelussa myös toistuvasti ollut, useita minutteja. Aika on saatavissa Hätäkeskuslaitoksen tietojärjestelmästä.
 - Hälytyksen välitysaika (tehtävän välitysaika), jolla tarkoitetaan ajanhetkeä hälytystoiminnan aktivoimisesta hälytyksen perille menoon. Aikaan vaikuttaa esimerkiksi hätäkeskustietojärjestelmään asetettu viestien lähetysnopeus (asiassa huomioidaan teknisesti koko Suomeen kaikille viranomaisille hätäkeskustietojärjestelmästä samanaikaisesti lähetettävät viestit), viestiverkkojen kyky välittää viestejä ja viestin vastaanottavien laitteiden käsittelyaika. Hälytysajan kirjautumiseen voi vaikuttaa lisäksi viestiverkon kyky välittää tieto viestin välittymisestä takaisin tietojärjestelmään.
 - Tehtävien jonotus-/odotuksella olemista kuvaava aika ruuhkatilanteissa. Laajoissa luonnonolosuhteiden aiheuttamissa onnettomuustilanteissa osaa tehtävistä saatetaan joutua pitämään tehtäväjonossa hyvin pitkään. Mikäli tehtävä on odotuksella / jonossa, ei jonotukseen kuluva aika ole mahdollista todentaa nykyisin Prontosta ilmi käyvin tiedoin. Näissä tilanteissa vastuu tehtävän hoitamisesta siirtyy tyypillisesti teknisesti hätäkeskustietojärjestelmän sisällä tehtäväkorista toiseen, ilman pelastustoimen yksiköiden liittymistä tehtävään.

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

- Tällä hetkellä ohjeen kuvauksessa tehtävä päättyisi hälytyksestä tehtävään liitetulle resurssille, vaikka näin ei välttämättä todellisuudessa tapahdu. Tehtävä saatetaan välittää ensin johtokeskukselle ja asettaa jonoon / odotukselle. Tehtävää suorittava yksikkö saattaa myös vaihtua jopa useampaan kertaan ennen kohteen tavoittamista.
- Huomioiden edellä kuvattu, missä ajanhetkessä eri toimintavalmiusaikakäsitteiden alkupiste on?
- Laki hätäkeskustoiminnasta (692/2010) käsittelee tehtävän vastuun siirtämistä hätäkeskuksesta viranomaiselle tehtävän välittämisenä, ei hälyttämisenä. Termistö ei ole yhdenmukainen ohjeen ja lainsäädännön välillä. Tehtävän välittämällä on käsitteenä merkitystä etenkin vastuun siirtymisen osalta. Välittäminen kuvaa terminä myös paremmin tilannetta, jossa vastuu tehtävästä siirtyy pelastustoiminnan johtokeskukseen esimerkiksi ruuhkatilanteessa, jossa tehtävä tyypillisesti voidaan joutua asettamaan odotukselle.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Liite 1:n kuvauksesta puuttuvat toimintavalmiusaikakäsitteen aikaviiveitä aiheuttavat vaiheet tulee ottaa huomioon ja kuvata.
- Ajan kulumisen tarkastelutapa tulee esityksessä muuttua pelkästään vaakasuuntaisena tapahtuvaksi, jolloin ajan kuluminen tulee huomioiduksi oikealla tavalla jokaisessa välivaiheessa.
- Toimintavalmiusaikakäsitteitä kuvaavien aikamääreiden oikea alkupiste tulee tarkistaa asiakohdittain ja arvioida viiveen merkitys ohjekokonaisuuden sekä ajan mittaamisen näkökulmasta.
- Termistö tulee muuttua yhdenmukaiseksi lainsäädännön kanssa.

14. Yksittäisen riskiruudun toimintavalmiusaikavaatimus**Huomio:**

- Uuden ruutuaineiston perustella Etelä-Pohjanmaalle muodostuu yksittäinen II-riskiruutu, etäälle kuntakeskuksista ja taajamista. Ruudussa on isoa teollisuutta (isoja varasto- ja tuotantohalleja) sekä myös KoPPO onnettomuuksia noin 1kpl/vuodessa. Asukkaita ruudussa on 21hlöä. Vastaavia ruutuja lienee muullakin suomessa (esim kaivosteollisuus).

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

- Kyseiseen ruutuun ei tulla ehtimään miltään paloasemalta II-riskialueelle ensimmäiseltä yksiköltä vaaditussa ajassa.
- Ohjeen tulee tunnistaa yksittäisen riskiruudun kohdalla, että onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteillä tavoiteltava vaikutus saattaa esiintyä vasta pitkän aikavälin kuluessa. Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteillä ei välttämättä myöskään ole edes mahdollista saavuttaa haluttua vaikutusta, mikäli kohde on aikoinaan rakennusvalvonnan toimesta luvitettu puutteellisesti (elinkeinopolitiikka) esimerkiksi suojaustason osalta.

Esitys otettavaksi huomioon:

Ohjeeseen tulee kirjata, kuinka kauan toimintavalmiuden puutteet voidaan hyväksyä, ennen kuin aluehallintovirasto voi esittää vaatimuksen toimintavalmiuden kohottamisesta (uusi paloasema) ruudussa.

15. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden riskiruudukko (kohta 4.1.1)

Huomio:

- Uuden ohjeen mukaan *”Riskiruutujen luokat päivitetään valtakunnallisesti kerran vuodessa siten, että tammikuun ensimmäisenä päivänä tulee voimaan päivitetty riskiruutujen luokkajako. Onnettomuushistorian osalta aineistona käytetään lokakuun loppuun mennessä tapahtuneita onnettomuuksia viisi vuotta taaksepäin. Riskiruutujen luokkajako on siten voimassa aina yhden kalenterivuoden”*.
- Vaarana on, että yksittäisen vuoden onnettomuuspiikki, esimerkiksi tietyömaan tai alueella liikkuneen pyromaenin johdosta nostaa ruudun riskiluokkaa, eikä pelastusviranomaisella ole tosiasiallista kykyä vaikuttaa kumpaakaan edellä mainituista.

Esitys otettavaksi huomioon:

- palvelutasopäätösprosessi ja riskiruutujen päivittäminen tulee kulkea johdonmukaisesti keskenään käsikädessä siten, ettei kesken palvelutasopäätöskauden muodostu tilanteista, joissa tietojärjestelmissä on korkeamman riskiluokan ruutuja, kuin mitä palvelutasosta on päätetty. Kummanko tiedon mukaan palvelua tulee tuottaa, tuoreiden riskiruutujen vai aiemmin aluevaltuuston päättämän palvelutasopäätöksen mukaisesti?
- Nykyinen noin 4 vuoden välein tehtävä ruutuaineiston päivittäminen huomioi pidemmän aikavälin muutokset tarkoituksenmukaisemmin, kuin kerran vuodessa päivitettävä.

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

16. Päällekkäistehtävät (esim myrskyt)

Huomio:

- Uuden ohjeen mukaan *”Pelastuslaitoksen tulee arvioida ja suunnitella, miten pelastustoiminnan riittävä toimintavalmius varmistetaan päällekkäisten tehtävien aikana”*
- Yksittäinen myrsky voi aiheuttaa niin merkittävän määrän tehtäviä (satoja) ja jonoa (ruuhkatilanne), että sillä saattaa olla merkittävä vaikutus A-B tehtävien toimintavalmiusaikoihin.

Esitys otettavaksi huomioon:

- Samanaikaiset onnettomuudet, äärimmäiset sääolot tms. voivat kuitenkin aiheuttaa tilanteita, jolloin edellä mainittuja aikoja ei voida tavoittaa.
- Tarkalla kirjaamisella vältetään aikanaan aluehallintoviraston ja pelastuslaitoksen väliset tulkintaerot ja mahdolliset korjausmääräykset ja uhkasakkomenettelyt.

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

Seinäjoella 10.10.2024

Valmistelija:

Harri Setälä pelastusjohtaja

Hyväksyjä:

Tero Järvinen hyvinvointialuejohtaja